

HIDVÉGARDÓI Kronika

IDŐSZAKOS KÖZÉLETI ÚJSÁG

Megjelenik Hidvégardó Község Önkormányzatának támogatásával

*Kellemes Húsvéti Ünnepeket kíván
a Kronika Olvasóinak
a Szerkesztőség és az Önkormányzat*

FELTÁMADÁS... ÚJ ÉLET...

Ilyenkor, tavasszal az ember zsigereiben érzi, valamilyen-fajta újjászületés lehetőségét. Az európai kultúrában, a keresztény közösségek gondolkodásában, azonban ez a tavaszi ébredés sokkal többet jelent.

Az emberért vállalt áldozat, - amely Krisztusban jelenik meg, mint Isten kézzel fogható szeretete, - az ő megdicsőülésében válik jelenvalóvá. Fontos ez, hiszen a keresztény gondolkodásnak ez az alapja.

Jézus Krisztus, saját emberségében mutatja meg, hogy igazi örök értékeket, az ember életében – legyen szó a magánéletünk, vagy a közösségi életünk területéről, - csakis a befektetett erőfeszítés, a másokért hozott áldozat határozza meg.

Krisztus, önmaga teljes odaajándékozásával teremti meg a lehetőséget, hogy az ember, az önzés által okozott sebeket be tudja gyógyítani. Az önzés gyümölcse csakis az ember magába-zárkózása, és végeredményben magára maradása

lehet. Csodálatos az, ahogyan Krisztus szeretetével, a betegek, a rászorultak felé való odafordulásával, felülmúl minden emberi elgondolást, erőfeszítést. Örökre megtanítja az embert arra, amit az elvetett mag példabeszédével akar érthetővé tenni számunkra. „Ha a mag nem hull a földre, és meg nem hal, egyedül marad. De ha meghal, sok termést hoz.”

Mindenkinek, személyre szóló üzenet Jézus Krisztus kereszthalála és feltámadása. Isten – Fiában, Krisztusban, - jelzi, hogy számára minden ember földi és örök boldogulása egyaránt fontos.

Így – velünk, emberekkel ellentétben, - nem jó tanácsokkal, nem csupán általános parancsokkal, előírásokkal, hanem Krisztus felvállalt embersorsával, köztünk leélt életével, elszenvedett megaláztatásaival akar gondoskodni arról, hogy az ember soha ne érezze kiszolgáltatottnak magára maradtottnak magát. És velünk együtt akar ezért dicsőségbe jutni.

A TARTALOMBÓL

Bűn és bűnbánat	2	Felhívás - „virágos Hidvégardóért” pályázatra	8
Emlékezzünk régiekről Lazarus von Schwendi	3	Édenkert sivatagi klímán	8
Betekintés a képviselőtestület munkájába	4	Gyerekszettel.....	8
.....			
Tájékoztató a szennyvízberuházás előkészítéséről	5	Cigánykérdés : tévhitek és tények	9
Kérdőív (visszaküldendő!)	5	Álmatlanság	9
Közfoglalkoztatási terv	5	Fűtőkorszerűsítési pályázatok	10
Háziorvosi szolgálat Hidvégardóban	6	Felhívás SZJA 1% felajánlására	10
Kismamák testsúlyáról	6	Súlykorlátozás a 26-os úton	10
Az ölelés gyógyító ereje	6	A stresszről	11
.....		.....	
„História-völgy” turisztikai programjáról	pótlap	Információk a borsod-torna-gömör helyi közösségről	11

(Folytatás a 2. oldalon)

(Folytatás az 1. oldalról)

Ilyenkor, - Isten szeretetének példáját átérezve, - alakíthatjuk, nemesíthetjük saját gondolkodásunkat, emberekkel, családtagjainkkal való kapcsolatunkat. Akarod, hogy családod, közösséged, községed tagjai ne szenvedjenek a magukat feleslegesnek érző ember, emberek fájdalmától? Lépj az emberért semmilyen áldozatot nem sajnáló Krisztus nyomába. „Senkinek sincs nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja barátaiért.”

Ez az odaadás, a másokra való odafigyelés, annak a mértéknek a felvállalása az áldozatból, - amely a mi erőnköz, lehetőségeinkhez van mérve, - nem veszteség, hanem vetés: földi, és mennyei vetés. Meghozza gyümölcsét összetartásban, közös erőfeszítéseink gyümölcseiben.

Ezekben a napokban, gondolkozunk Krisztus mértékével a szeretetről, és a szeretetből fakadó áldozatokról. Így valóban ajándékká válhatunk szereteteink, embertársaink számára. Olyan ajándékká, amelyet ők, akiknek mosolyt varázsolunk az arcára, megköszönhetnek minket Istennek.

Vállalt áldozatunk, - és ezzel egymásnak való örömszerzésünk, - mértéke attól függ, mennyire tudunk szorosán odakapcsolódni a feltámadt Krisztushoz. Az ősi magyar keresztény köszöntés tartsa ezt ébren bennünk, az ünnep és az ünnep utáni időszakban: FELTÁMADT KRISZTUS! VALÓBAN FELTÁMADT!

Őseinknek ez a meggyőződés erősítés volt a mindennapi küzdelmekhez. Legyen számunkra is élő valósággá.

Ezt kívánom Hídvégardó minden lakójának, akiket a Nagyszombati Feltámadási szertartásban Isten szeretetébe ajánlok. Áldást kérek, és megerősítést abban a meggyőződésben, hogy a húsvét ünneplése is, akkor a leggyümölcsözőbb, ha egymásra is odafigyelve akarunk örvendezni, gazdagodni.

Így kívánok községünk minden lakójának, az értünk fáradozóknak, az ünnepre közénk érkező kedves vendégeinknek is ÁLDOTT HÚSVÉTI ÜNNEPEKET, igazi lelki felfrissülést, és egymással való szorosabb kapcsolatot.

Testvéri köszöntéssel: János atya

BŰN ÉS BŰNBÁNAT

Máté 26, 69-75

„Péter ez alatt kinn ült az udvaron. Odament hozzá egy szolgálóleány, és így szólt: „Te is a galileai Jézussal voltál.” Ő azonban tagadta mindenki előtt, és ezt mondta: „Nem tudom, mit beszélsz.” Mikor pedig kiment a kapuba, meglátta őt egy másik szolgálóleány, és ezt mondta az ott levőknek: „Ez a názáreti Jézussal volt.” Ő ismét tagadta, mégpedig esküvel: „Nem ismerem azt az embert.” Kis idő múlva az ott álldogálók mentek oda, és így szóltak Péterhez: „Bizony, közülük való vagy te is, hiszen a kiejtésed is árulkodik rólad.” Akkor átkozódni és esküdözni kezdett: „Nem ismerem azt az embert.” És nyomban megszólalt a kakas. Péter visszaemlékezett Jézus szavára, aki azt mondta neki: „Mielőtt megszólal a kakas, háromszor tagadsz meg engem.” Aztán kiment onnan, és keserves sírásra fakadt.”

A bűn, ami vakká és elfogulttá tesz.

Ezekben a versekben megláthatjuk, hogy a bűn és az önös érdek mennyire befolyásolja az emberek magatartását. Még egy olyan emberét is mint Péter... Láthatjuk Péter bukását, valamint bűnbánatát. Mi volt az, ami Péter bukásához és bűnfelismeréséhez vezetett?

Ki is valójában Péter? Milyenek a tulajdonságai? Egy olyan apostol, aki bátor, rámenős, egyszerű munkásember, hiú, nagy az önbizalma, túlbecsülte önmagát, erejét és bátorságát.

Elbizakodottságában nem veszi komolyan Jézus figyelmeztetését. (41 vers) Mi is sokszor hozzá hasonló tulajdonságainkat próbáljuk előtérbe helyezni a jézusi kéréssel szemben, és mindig, amikor figyelmen kívül hagyjuk Isten akaratát. A kísértő kapva-kap az alkalmon, hogy törbe csaljon minket.

Ott próbálkozik, ahol a leggyengébbek vagyunk. Szenvédélyek, nagyravágyás, hiúság, bizonytalanság. Péter megígéri Krisztusának, hogy ha mindenki elhagyja ő akkor is vele marad, még az élete árán is. Milyen szépen fogalmaz a 445. énekünk második verse: *Sok szép ígéretem ó hányszor megtagadtam a nagy fogadkozást, hogy csak tiéd szívem. A bűnös gyengeség bús rabjának maradtam, és törvényed*

szerint nem élttem semmiben. Megtagadta Péter is Jézusát, hogy mentse a bőrét, és megtagadják oly sokan a kereszteleési, konfirmációi, házassági fogadalmaikat, hivatkozva különböző kifogásokra.

Sok esetben embertársainktól való félelmünk miatt cselekszünk, vagy nem cselekszünk jót és rosszat. Csak messziről akarjuk követni Jézust, mint Péter nehogy észrevegye valaki, mert megszólalnak érte.

Akár hazudni is képesek vagyunk, mint Péter, ha valaki komolyan rákérdez a hitünkre, vagy kapcsolatunkra Krisztussal. Kitérő választ ad a szolgáló lány első kérdésére (69-70) „nem tudom, mit beszélsz”. Sokan oldják így meg a válaszdást.

Nincs vallástétel, nem merem vállalni a hitemet. Emlékszünk Jézus szavára? Aki vallást tesz énrólam az emberek előtt arról én is vallást teszek az én mennyei Atyám előtt, aki pedig megtagad engem az emberek előtt azt én is megtagadom az én mennyei Atyám előtt.

A hű bizonyágtévő hű bizonyosságára a hűtlen szolga tagadása következett. Sőt átkozódik és esküszik, hogy nem ismeri. Nem tudja, nem akarja, nem érzi, tettének súlyát úgy néz ki. Tagad háromszor egymásután. Bizony sokszor mi is úgy élünk, hogy beszédünkkel, cselekedeteinkkel, úgy nyilvánulunk meg mintha sohasem ismertük volna Krisztust.

A kegyelem, ami tisztává formál

Péter elbukik, de tanul belőle. Lukácsnál olvassuk, hogy Jézus rátekintett Péterre, és ki tudja mi lett volna Péterrel, ha Jézus nem tekint rá. Mi lett volna velünk, ha Jézus nem tekint ránk. Milyen jó tudni azt, hogy mielőtt Péter elbukott Jézus imádkozott érte, és értünk is imádkozik.

Megszólal a kakas és Péternek eszébe jut Jézus szava. Nem figyel eléggé és ez történt. Péter keservesen sírt. Felismerte bűneit. Nem megjárta magát, nem azt olvassuk, hogy elérzékenyült hanem, hogy keservesen sírt. Aki pedig, még nem sírt keservesen bűnei miatt, csak a tagadás állapotában van és elhitei magával, hogy minden rendben. Tekintsünk

Krisztusra bánjuk meg vétkeinket és lássuk meg, hogy Ő megbocsájtja minden bűnünket. Amen

ENNEK A REMÉNYÉBEN KÍVÁN MINDEN KEDVES OLVASÓNAK, ÁLDOTT SZERETETTELJES FELTÁMADÁS ÜNNEPET A HÍDVÉGARDÓI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG NEVÉBEN

Meleg Attila református

lelkipásztor

EMLÉKEZZÜNK RÉGIEKRŐL LAZARUS VON SCHWENDI CSÁSZÁRI FŐVEZÉR – Szádvár ostromlója –

1522 – ben született sváb földön a közép – biberachi Voralbergben. Apja Rutland von Schwendi, anyja a családnál szolgáló cseléd lány Apollonia Wenk volt. Mivel törvénytelen kapcsolatból született 1524 – ben V. Károly császár törvényes gyermekké nyilvánította ami által nemessé és öröklőképessé vált. Az 1530 – as évek elején Bázelen majd 1535 után Strasszburghban tanult. 1546 – ban V. Károly

császár szolgálatába lépett. Hadi érdemei elismerésül 1552 – ben ütötték német birodalmi lovaggá. Részt vett a franciák ellen viselt háborúban. V. Károly 1556 – os lemondását követően a holland hadseregben harcolt 1562 – ben szabadságot kért II. Fülöp szolgálata alól. 1562-63 – ban I. Ferdinánd megbízta, hogy felderítést végezzen a magyar határszakaszon. II. Miksa (Magyarországon: I. Miksa) osztrák szolgálatba hívta így 1564. év végén Schwendi már Bécsben volt.

II. Miksa 1564 december 18 – án az osztrák császári haderő magyarországi főparancsnokává nevezte ki és a török elleni védelem megszervezését és irányítását bízta rá. Katonai sikerei, Európa szerte nagy feltűnést és tiszteletet váltottak ki, hadvezéri hírnevét megalapozták. 1565 január elején Eperjesre ment mint a Szepességben lévő osztrák csapatok parancsnoka, hogy tisztét betöltse. Nehéz helyzetben vette át az irányítást hiszen János Zsigmond 1564 – től kezdve elfoglalta Szatmárt, Nagybányát, Tokajt és több más helyet.

A török támadástól tavasztól számítani lehetett. Schwendi egy alacsony létszámú, rosszul szervezett és felszerelt fegyelmetlen haderővel találkozott. 1565 januárjától megkezdte hadjáratait. 1565 február 4 – én Tokaj ellen indított támadást amit február 11 – én elfoglalt. Meghódolt Schwendi előtt Szerencs, Szatmár, Nagybánya, Erdőd.

1566 májusában újabb török hadjárat indult. Közben János Zsigmond az 1565 – ben török fogságból kiváltott **Bebek Györggyel** szövetkezett kinek meg kellett támadnia Schwendi hadát. Erről maga a főkapitány is tudomást szerzett és támadást indított Bebek birtokai és várai ellen. A tavasz folyamán elfoglalta a szendrői várat amit Bebek először alkuval próbált visszaszerezni. Schwendi egy követét fogságba vetette és közben a füleki béggel is tárgyalásokat kezdett egy esetleges fegyveres támogatásról, ami a főkapitány tudomására jutott. Így Bebek újabb támadásra számíthatott. Júniusban sikertelenül járt Schwendi, Huszt elfoglalására tett kísérlete. A császár parancsára októberig kassai táborában kellett állomásoznia hadaival. János Zsigmond július végén megindult a felső – magyarországi osztrák kézen lévő részek ellen 16 ezer

katonájával. Tokaj várát kezdte ostromolni de, Schwendi közeledtének hírére visszavonult.

Az év végén folytatta a hintapolitikát űző Bebek György birtokai elleni támadásokat. **1566 december 30** – án támadást indított a Bódva – völgyében lévő **Szádvár** ellen. A 15 napi ostrom és sűrű ágyúzás után **1567 január 14** – én elfoglalta a várat. Bebek feleségének, **Patóchy Zsófiának** és a várvédőknek szabad elvonulást engedélyezett. Az úrnő és kísérete a szomszédos **Torna** várában húzódott meg. Az ostromról január 17 – én írt jelentést a várból, II. Miksának. 1567 októberében, látva a két nagyhatalom közötti közeledést, Schwendi kérte a császártól, Magyarországról való visszahívását. Ezzel Lazarus von Schwendi magyarországi tevékenysége befejeződött.

1568 – ban megkapta a császártól hohlenlandsbergi bárói kinevezését. 1568 október 29 – én visszavonulását kérte. 1568-69 fordulóján császári parancsra egy utolsó szemlét kellett tartania a magyar határszakaszon, miután végleg hazatért német földre. 1569 – ben a Frankfurti Képviselői Napon altábornaggyá léptették elő. E ranggal birodalmi vezérezredesi minőségben a császárt helyettesíthette és katonai ügyekben egyik legfőbb tanácsadója lett. A vallási felekezetek közötti kiegyensúlyozott magatartása miatt sokan úgy vélték, a protestantizmust támogatja. Azonban katolikus vallását soha el nem hagyta, annak lelkes híve maradt. Vallási kérdésekben a túlzott ellenreformációs törekvéseket próbálta ellensúlyozni. Ez a magatartásformája a korszak jeles humanista gondolkodójával állítható párhuzamba. Magyarországon is Luther követőjének tartották. Méliusz Juhász Péter és Károlyi Gáspár kieszközölték nála - miután zsinatot tartottak Kassán a Szentháromságról - az unitárius Egri Lukács börtönbe zárását. Ezzel bizonyára a protestantizmuson belüli belső vitákat próbálta olyan mederben tartani amivel megelőzhető egy újabb a birodalom szempontjából sem kívánatos belső vallásháború.

Véleménye szerint a német lovagrend minden vagyonát és erejét jól és eredményesen lehetne alkalmazni a török ellen. Ehhez a legmegfelelőbb hely Magyarország lenne ahol a határvédelem megerősítésében a rend áttelepítésével tartós védelemre rendezkedhetne be a birodalom. A meglévő magyar végvárrendszer átadásával egy katonai iskola létrehozásával a magyar és német nemesi ifjak hadi képzésével új parancsnoki réteget nevelhetne, kiket eredményesen lehetne alkalmazni a törökkel szemben.

1571 – ben 74 cikkulusból álló hadiszabályzata nyomtatásban is megjelent mely alkalmas volt egy egységes haditörvénykezés bevezetéséhez. Később a német és magyar katonaság egységes hadiszabályzatává vált kisebb változtatásokkal. Magyarországon már 1566 – től alkalmazta a gyalogos és lovas katonák egységes hadiszabályzatát. Meghonosította a tábori hadbíró tisztét amit elsőként Wékey Ferenc töltött be. Schwendi hadiszabályzatát 1703 – ban magyar nyelvre is lefordították és a császári hadsereg egységes hadiszabályzata lett.

Végrendeletében arról intézkedett ha családja kihalna minden vagyona a német lovagrendre szálljon az alábbi feltételekkel: a magyar határon a török elleni védelemre fordítsa, építsen egy kórházat mely a sebesült katonákat ápolja. Ez azonban nem vált valóra.

1584 május 28 – án halt meg a Breisgauban lévő Kirchofenben. Anyanyelvén kívül beszélt latinul, franciául, spanyolul, magyarul, hollandul. A fentiek alapján egy széles látókörű és nagy műveltséggel rendelkező ember volt, aki nemcsak a hadtudományokban volt jártas, hanem a korszak humanista emberképét is megtestesítette. Vallási türelme, elméleti és gyakorlati katonai tevékenysége az utókor számára is példaértékű. Magyarországról hazatérve elzászi és bádeni birtokain meghonosította egy Tokajból vitt szőlőfajta

termesztését, amit még ma is Tokay d' Alsacének neveznek. A 16. század második felének magyarjai - akik csak Semmi Lázárnak neveztek - nyilván mint a birodalmi érdekeket az elnyomást képviselő személyt láttak benne. Azonban „Harag és részrehajlás nélkül.” a korszak egyik legjelentősebb katonája jelnet meg Magyarországon az ő személyében.

Béres Gyula

Irodalom:

Századok Adatbázis 1867 – 2005. (Online)

Peter Schmid: *Lazarus von Schwendi.* In.: Biographisch – Bibliographisches Kirchenlexikon.IX. kötet, 1995., 1235 – 1239.o. (Online kiadás, fordította: Kerekes Csaba)

BETEKINTÉS A KÉPVISELŐTESTÜLET MUNKÁJÁBA

Hidvégardó Községi Önkormányzat Képviselőtestülete a Krónika előző száma óta eltelt időszakban három alkalommal ülésezett az alábbiak szerint:

A 2009. január 29. napján megtartott közmeghallgatással egybekötött nyilvános ülés

Az első napirend keretében a képviselőtestület a településen indítandó szennyvízberuházás kapcsán közmeghallgatást tartott, melynek során a polgármester ismertette a tervezett beruházás főbb mutatóit, indokoltságát, várható forrásait. A beruházás teljes költsége több mint 404 millió forint, melyből 346 millió a támogatás és az 58 millió saját forrás. Ez utóbbit a Víziközmű Társulati hozzájárulás (lakossági, közületi) és az Önkormányzat több mint 18 milliós hozzájárulása teszi ki. Nehéz, de szükségszerű vállalat ez mind a lakosság, mind a jogi személyek és az önkormányzat számára.

A következőkben a tájház és rendezvényter kialakításának tervezésére beérkezett árajánlatokat bírálta el a képviselők, valamint folyószámla hitel felvételéről döntöttek a pénzügyi nehézségek kezelésére.

A 2009. március 16. napján megtartott nyilvános ülés

Először Ludman Zsolt debreceni lakos ingatlanvásárlási kérelmében döntött a testület. Támogatta, hogy a vállalkozó a faüzem melletti ipari övezetben egy terményszárítót és szérút építsen és az ehhez szükséges területet az önkormányzattól megvásárolja.

Ezt követően a Képviselőtestület a hidvégardói Árpád út 20. sz. alatti lakóház megvásárlásával értett egyet azzal, hogy hasznosításáról a későbbiekben döntenek.

A harmadik napirend keretében Matusz Tamás polgármester ismertette a testülettel a Víziközmű Társulat magas (95 %-os) belépési aránnyal való megalakítását és a cégbírótság általi bejegyzését, valamint a támogatási szerződés aláírását. A társulati tagoknak tájékoztató levél kiküldését tartja fontosnak, hogy az érintettek folyamatosan informálva legyenek a szennyvízberuházás előkészítő munkálatairól.

A következőkben az önkormányzat pénzügyi helyzetéről szóló előterjesztés, valamint a 2008. évi pénzügyi gazdálkodásról szóló beszámoló és a 2009. évi ÖNHIKI pályázattal kapcsolatos előterjesztés megtárgyalására került sor, melynek során a szóveges beszámoló és a pályázat benyújtásához szükséges nyilatkozat egyhangúlag elfogadásra került.

Matusz Tamás polgármester tájékoztatta a testületet a régi önkormányzati traktor értékesítéséről, az április 25-26-án ismételten megrendezésre kerülő Miskolc Rally-ról valamint az április elején induló foglalkoztatási programokról.

A 2009. április 06. napján megtartott közmeghallgatással egybekötött nyilvános ülés

A közmeghallgatás keretében Matusz Tamás polgármester részletesen ismertette a 2008. évi gazdálkodásról szóló főbb adatokat, bemutatta a megvalósult fejlesztéseket, intézményi változásokat, valamint szólt a 2009.évi tervekről, elképzelésekről. Mindezekről egy részletes polgármesteri beszámolót olvashatunk majd a Krónika júniusi számában.

A polgármester külön kitért a lakosság széles körét érintő szennyvízberuházás előkészítő munkáira, a beruházás tervezett kezdésére, ütemezésére, valamint a társulati díjfizetés módjával kapcsolatos választási lehetőségre (lásd az 5. oldalon).

Kérdés, hozzászólás két helyi lakos részéről történt. Tóth Pál az Önkormányzat forráshiányának fedezete, a helyi általános iskola működtetésének elképzelése, valamint a Tornai úti üres iskola jövőbeni sorsa felől érdeklődött. Kleiber Lajos az önkormányzati traktoros megüresedett álláshelyének betöltését szorgalmazta a szolgáltatások hatékony működtetése érdekében.

A polgármester válaszában megfogalmazta:

- Bízunk benne, hogy az önkormányzati forráshiány az ÖNHIKI és a működésképtelen önkormányzati támogatásból nagyrészt fedezhető lesz,
- A helyi általános iskola jövőbeni sorsa a szülők szándékától függ: hová szeretnék járni iskolába gyermeküket,
- A Tornai úti megüresedett iskola hasznosítására konkrét elképzelés jelenleg még nincs, keresik a lehetőséget,
- Traktoros alkalmazására a közeljövőben sor fog kerülni, jogosítványának megszerzése folyamatban van.

A jelenlévők és a kérdést, javaslatot feltevők a polgármester válaszait elfogadták.

Ezt követően a testület folytatta munkáját és a 2008. évi pénzügyi gazdálkodásról, a pénzmaradvány felhasználásáról szóló előterjesztéseket tárgyalta. A polgármester javaslattal élt, hogy a pénzmaradvány fennmaradó része a Hivatal Körtgyezőségi részének felújítására legyen felhasználva, ezt azonban még az érintett önkormányzatokkal egyeztetni kell.

A következő napirend keretében Hidvégardó Községi Önkormányzat Képviselőtestülete a 2009. évre vonatkozó közfoglalkoztatási tervét hagyta jóvá. A közfoglalkoztatási terv a rendelkezésre állási támogatásban részesülők foglalkoztatásának szervezésére készült, melyet előzetesen véleményezett a Munkaügyi Központ és javaslataik figyelembe vételével került átdolgozásra és most elfogadásra. Matusz Tamás polgármester elmondta: méltánytalannak tartja, hogy így a foglalkoztatásból kiszorulnak azok, akik a rendelkezésre állási támogatásra valamilyen ok miatt nem jogosultak.

Az ő foglalkoztatásuknak a lehetőségét is keresni kell.

Az ülés befejező részében az aktuális kérdések keretében szó volt a mentőállomás tervezett bővítéséhez szükséges terület megosztásáról, majd megvásárlásáról, valamint a sportegyesület idegenbeli mérkőzéseire az iskolabusz biztosításáról.

Az érdeklődők számára a Képviselőtestület üléseiről készült jegyzőkönyvek a Polgármesteri hivatalban munkaidőben megtekinthetők.

ANYAKÖNYVI HÍREK

(a Krónika előző száma óta eltelt időszakból)

Születés:

Némethné Sneider Nikolettának és Németh Attilának **Áron**,
Góródi Pálnének és Kalóz Péternek **Ágoston**,
Béres Tibornének és Béres Tibornak **Lorina Hanna**,
Fehérmé Várdai Juditnak és Fehér Bélának **Béla**
nevű gyermeke született.

Házasságkötés: nem volt

Elhalálozás:

id. Német Sándor, ifj. Kovács István, Kerekes Tibor, Béres Imre, Csurilla József, Kovács Lajos

KÖRNYEZETSZÉPÍTŐ VERSENY

Az idén tizenhatodik alkalommal meghirdetett „Virágos Magyarországért” versenymozgalom immár több mint egy évtizede Magyarország egyik legsikeresebb környezetcsinálási versenye. A feltételek a korábbiakhoz hasonlóak: az adott önkormányzat polgármestere interneten keresztül nevezheti be települését. A fődíj Magyarország képviselője a 2010. évi Európai Virágos Városok és Falvak Versenyében, amelyet két település, egy város és egy falu nyerhet el. A Virágos Magyarországért versenynek minden évben vannak kiemelt témái. Idén a településeket felkereső szakmai zsűri megkülönböztetett figyelmet fordít a kulturális létesítmények és az oktatási intézmények környezetének gondozottságára. A versenybe a www.viragosmagyarorszag.hu honlapon lehet jelentkezni május 15-ig.

FELHÍVÁS

Tegyünk többet a virágos Hidvégardóért!

Hidvégardó Község Önkormányzata,
valamint a Hidvégardóért és annak Ifjúságáért
Közalapítvány meghirdeti a „Virágos
Hidvégardóért”
pályázatot.

A pályázatra olyan hidvégardói családi házak tulajdonosai, bérlői és intézmények/cégek nevezhetnek, amelyek az ingatlanuk előtti, illetve az azt körülvevő terület (kert, tornác, ablakpárkány) virágosításáért, a zöldfelület gondozásáért sokat tesznek, tudatosan alakítva ezzel szebbé környezetüket. A pályázók között az első három helyezettet díjazzuk és különdíjat is odaítélünk:

1. díj 30.000,- Ft + emléktárgy községcímerrel

2. díj 20.000,- Ft + oklevél

3. díj 10.000,- Ft + oklevél

Küldöndíj 5.000,- Ft + oklevél

A pályázatokat szakmai zsűri bírálja el.

Nevezni név, lakcím, telefonszám feltüntetése mellett 3 db fényképpel lehet, amelyeken a pályázó bemutatja a lakó- vagy munkahelyi környezetének szebbé, virágossá tételéhez tett erőfeszítéseit és annak eredményét. A pályázatban kérjük feltüntetni, hogy melyik kategóriában – családi ház, intézmény/cég – kíván a pályázó részt venni.

A pályázatokat 2009. július 30-ig várjuk az alábbi címen:

Polgármesteri Hivatal, 3768 Hidvégardó, Tornai út 106.

Az ünnepélyes eredményhirdetést szeptember végén, a Szüreti Kulturális Fesztivállal egybekötve tartjuk.

ÉDENKERT SIVATAGI KLÍMÁN

avagy a balkon kertészkedés

Lassan kezdődhet a balkonkertészkedés. A legnehezebb helyzetben a forró, napsütötte teraszok tulajdonosai vannak: ha nincs idő naponta akár többször is foglalkozni védeenceikkel, megeshet, hogy fölöslegesen adták ki a pénzt a növényekre.

Jó ízléssel, némi botanikai ismerettel és utánajárással kicsi helyen különleges és könnyen ápolható növényegyüttesek tarthatók életben.

A balkonok díszítéséhez tudni kell, hogy léteznek időszakosan, de dúsan virágzó növények, amelyek máskor egyszerű zöldként fogják a helyet. Mások hosszabban, sőt egész nyáron virágoznak.

A déli fekvésű, napsütötte teraszok különleges élőhelyek. A természetben ilyen helyen kevés növény él. A forró teraszokon segítség nélkül kevés növény bírja ki a nyarat. Ha azonban sikerül az öntözést megoldani, ami a legmelegebb napokon kétszeri vízutánpótlást is jelenthet, akkor lehet olyat találni, amelyik ilyen teraszra való.

A forró helyeken a napfényt kedvelő növények sorát az egynyáriakkal kell kezdeni: mini őszirózsa, tömpevirág, bársonyvirág, verbéna. A muskátli egyszerűen kívánja a napsütést, a paradus hűvöset és a napi bőséges öntözést. A futó begónia meleget, napfényt és sok vizet szeret. Hasonló a pistikék igénye is. Jól mutat a napos teraszokon a cserjés pimpó, rododendron, rózsza, törpefenyő és a különböző díszfüvek is. De mindegyiknél elengedhetetlen a rendszeres öntözés.

Mindenkinek jó kertészkedést!

GYEREKSZEMMEL...

Folytatjuk rovatunkat melyben általános iskolás gyermekek írásait közöljük, ebben a számunkban **Szendrei Martina 3. osztályos tanuló** cikkét olvashatják:

Izgatottan vártam a Zrínyi Ilona matematika versenyt. Ez egy országos verseny, amit minden megyében a kijelölt iskolában rendeznek meg. Októbertől folyamatosan oldottunk meg feladatokat hétről-hétre.

Nagyon boldog voltam, hogy tanár néni engem is benevezett Drótos Roland osztálytársammal együtt. Decembertől még

több feladatsort kaptunk, hogy a szokatlan példaktól se ijedjünk meg.

Végül eljött a péntek, amikor a szilasi versenyzőkhöz csatlakozva elindultunk az iskolabuszsal Sajószentpéterre. Mindenki nagyon izgult: volt, aki egész úton beszélt, mások rágcáltak valamit, de leginkább csak üldögéltünk 5 percenként kérdezgetve, mikor érkezünk már meg?!

Az iskola tornatermében osztályok szerint felsorakoztunk, mi harmadikosok voltunk a legkisebbek. A közsöntés után bementünk a termünkbe, ahol kicsit várni kellett a feladatlapokra, de aztán kezdhettük. Egy óránk volt a 25 feladat megoldására. Bár hamarabb elkészültem, de még átnéztem a válaszaimat.

Hazafelé már jobb volt a hangulat, a következő versenyről beszélgettünk. Az eredményeket csak néhány nap múlva nézhettük meg az interneten, de az elért pontszámainkat már hamarabb ki tudtuk számolni. Egy kicsit jobb helyezésre számítottam, de úgy gondolom jövőre már sokkal ügyesebb leszek.

BÖJT, A NEM-EVÉS KULTÚRÁJA

Az evés és nem-evés az emberi életműködés alapritmusai közé tartoznak, mint a belégzés és a kilégzés vagy az alvás és az ébrenlét. Mi – egy jóléti társadalom gyermekei – csak raktározunk, csak raktározunk, így nincs mit csodálkoznunk azon, hogy a táplálkozásfüggő betegségek központi problémává váltak. Az időnkénti táplálékmegegyezést magunknak kell megtennünk. A probléma megoldását a böjtkultúra felelevenítése jelenti számunkra.

A történelemben minden kultúra élt a böjt lehetőségével. A nagyböjt a katolikus egyházban a hamvazószerdát követő 40 napos szigorított böjt. Ne tévesszük össze a böjtölést a koplalással. Amikor koplalunk, lemondunk minden szilárd és folyékony táplálékról és csak tápérték nélküli italokat, teát és/vagy vizet fogyaszthatunk.

A böjt korlátozott időre szóló önkéntes lemondás a szilárd táplálékról és az élvezeti szerekről. Nélkülözhetetlen a bőséges folyadékfogyasztás, a pihenés és a mozgás közötti egyensúly megtalálása és az elszakadás a hétköznapoktól.

Az úgynevezett „léböjtkúra” a gyümölcs és/vagy zöldséglével végzett böjtöt jelenti. Ha fogyókúrázunk, tekintsük a léböjtöt egy epizódnak, amely nem fog végső megoldást nyújtani a túltápláltság problémájára. A böjt maga nem fogyókúra. Ha megszabadulunk pár felesleges kilótól, tekintsük ezt a böjt extra hozományának a méregtelenítés felett.

A böjtölés előnyei:

Teljes táplálékmegegyezéskor a szervezet átkapcsol a „belső táplálkozásra”. Eközben a szervezet a zsírszövetben, továbbá a májban elraktározott energiahordozókat kezdi lebontani. A böjt hatásait a következőképpen jellemezhetjük: a szervezet tehermentesítése, ödémák kiürítése, zsírégetés, salaktalanítás, méregtelenítés.

Kinek tilos böjtölni:

Daganatos betegségekben, májzsugor, veseelégtelenség, intenzív stressz, pajzsmirigy-túlműködés, terhesség, szoptatás, cukorbetegség és tuberkolózis esetén semmiképpen sem szabad alkalmazni a léböjtöt. Betegség gyógyítására szánt léböjtkúrát csak orvos irányítása mellett szabad végezni. 50 év felett mindenképpen ajánlatos kikérni az orvos tanácsát egy léböjtkúra megkezdése előtt.

Fő szempont a fokozatosság:

A böjtöt nem szabad egyik napról a másikra elkezdni. Mindenképpen fokozatosságra kell törekedni, és ennek

érdekében pár napig először párolt zöldségeket, burgonyát és erjesztett tejtermékeket, tehát joghurtot, kefirt, aludttejet fogyasszunk. A léböjtkúra legkényesebb része a beöntés, béltisztítás, melyet célszerű a böjt megkezdése előtti estén alkalmazni. A béltisztítás végezhető gyógyteával vagy keserűs oldattal is, de hashajtó tabletta szedése a kúra alatt tilos. A léböjtkúra idején az első napok ideges feszültsége után a negyedik naptól kellemes közérzet alakul ki: könnyűnek, magabiztosnak érezzük magunkat. Beáll az anyagcsere egyensúlya. A levezető szakaszban a leveket kiegészíthetjük almával és más édes gyümölccsel vagy friss zöldségsalátával; majd joghurttal, túróval; a harmadik naptól ehetünk kását és sült burgonyát. Csak a negyedik napon kezdjük el szokásos étkezésünket.

Rövid böjtök:

Vigasztalásul mindazoknak, akik nem tudnak 7-10 napot böjtre áldozni, hasznos tudni, hogy 2-3 napos böjtökkel is lehet élni.

Ilyen, kisebb közérzetzavarokat kiküszöbölő rövid böjtöket mindig tarthatunk. Lehet előtte 2-3 nap nyersétrend-diétát vagy krumplidiétát tartani.

Tanácsos rendszeres böjtnapokat (tehermentesítő napok) tartani a hét egy adott napján, lehetőleg mindig ugyanazon a napon. Erre még az 50 év felettek is bátran rászánhatják magukat. Bizonyos vallásoknál is megtaláljuk ezt a gyakorlatot (pl.: a keresztény vallás pénteki napokon tartózkodik a húsfélék fogyasztásától).

Példák tehermentesítő napokra:

1. Gyümölcsnap: 1,5 kb gyümölcs/bogyós gyümölcs, három részre osztva. Alaposan rágni! Lehet: dinnyenap, epernap, szőlőnap.

2. Burgonyanap: reggel 1 db gyümölcs vagy kevés müzli. Ebédre 300 g héjában főtt burgonya, köménnyel és majoránnával fűszerezve, só nélkül, 2 paradicsommal, 1 uborkával vagy leveles salátával. Esetleg 50 g sovány sajt. Este 300 g (zsír nélkül) sült burgonya két friss paradicsommal, amit szeletelt hagymával keverhetünk össze. Esetleg 50 g sovány túró.

Összegzés:

- A kúra alatt (és a tehermentesítő napokon is) naponta legalább 2,5-3 l folyadékot kell meginni (gyógyteák, ásványvíz).
  - A váltott zuhany és a testledörzsölés serkentik a vér-és nyirokkeringést.
  - A testmozgás és a szauna ugyancsak serkentik a vérkeringést és a bomlástermékek kiürülését a szervezetből.
  - Elengedhetetlen az elegendő pihenés, alvás, mert az idegrendszernek is regenerálódásra van szüksége.
  - Már egy kis szelet kenyér, kiflidarab vagy gyümölcs is megszakíthatja a belső forrásból történő táplálékfelvételt.
- Ne feledkezzünk meg arról, hogy mind az evés, mind a nem-evés azonos veszélyekkel jár, de azonos előnyöket is kínál. Mindkét esetben a mérték és az időtartam jelenti a meghatározó és egyben elválasztó elemeket. Az út és a mérték megválasztása a mi kezünkben van.

Forrás: Élelmezés folyóirat 2008/4

Eljött a szép húsvét reggele,
Feltámadásunk édes ünnepe.
Ünneplő ruhákba öltöztek a fák,
Pattognak a rügyek, s virít a virág.
A harang zúgása hirdet ünnepet,
Egy kismadár dalol a zöld rétek felett.
Tündérország rózsái közt gyöngyharmatot szedtem,
Akit azzal meglocsolok, megáldja az Isten.
Az illatos rózsavíztől megnőnek a lányok,
Zsebeimbe beleférnek a piros tojások.

Lányok válasza:
Köszönöm, hogy köszöntöttél,
Rózsavízzel megöntöztél.
Én is köszöntelek Téged,
Tojás lesz a fizetséged.
Aki adta, ne feledd,
És a tojást el ne ejtsd!

A NEMZETI EMLÉKHELY ÉS KEGYELETI BIZOTTSÁG
MEGALAKULÁSÁNAK 10. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

PÁLYÁZATOT HIRDET

általános és középiskolás diákoknak Anatole France bölcs gondolatának „Az ősök sírjai avatják az országot hazává” szellemiségében. **A feladat: honlap készítése.**

Lakóhelyetek, iskolátok nagyjairól, neves tanáiról, híres diákjairól szóló internetes felület, egy olyan lehetőség, amely az emlékezet megőrzésével a helyi közösségi tudatot erősíti.

Pályázat zárásának határideje: 2009. szeptember 30.

Pályázat benyújtásának módja: a pályázatra készült honlapcím (link) megküldése az info@nkb.hu címre.

Pályázat díjazása:

I. 120.000,-Ft, II. 100.000,-Ft, III. 80.000,-Ft

A pályázat elbírálásánál fontos szempont mind a honlap tartalma, mind megjelenése. Előnyt élvez a kevésbé ismert, de közösségek számára jelentős személy megismertetése, a sajátos, egyedi arculat.

A Bíráló Bizottság elnöke: Dr. Boross Péter elnök.

A legjobb pályaművek honlapunkon keresztül megtekinthetők lesznek. A Díjak átadására 2009. november 6-án 11-órakor a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum – Dísztermében (1014 Budapest, Kapisztrán tér 2-4.), a VIII. Kegyeleti Konferencia megnyitóján kerül sor.

TÁJÉKOZTATÓ

A SZENNYVÍZBERUHÁZÁS ELŐKÉSZÍTÉSÉRŐL

A Hidvégardói Víziközmű Társulat tájékoztatja a község lakosságát, valamint a helyi intézmények és vállalkozások vezetőit, hogy a Víziközmű Társulat megalakult és azt a Cégbíróság 2009. március közepén nyilvántartásba is vette.

Az előkészítéssel kapcsolatos további teendők miatt a korábban tervezettel ellentétben nem április elején, hanem 2009. május elején kell a társulati díj első havi részletét befizetni.

A havi részlet rendezésének lehetséges módjai az alábbiak:

- postai csekken történő befizetés
- folyószámláról történő utalás

- csoportos beszédési megbízás adása a számlát vezető pénzintézetnek, hogy havonta utalja a törlesztő részletet
- és végül lehetőség van a bódvaszilasi Takarékszövetkezetben személyesen is befizetni az esedékes összeget.

A befizetés módjának kiválasztására minden társulati tagnak 2009. április 20-ig van lehetősége a lap alján található kérdőív kitöltésével, majd annak visszajuttatásával a Polgármesteri Hivatalba Derján Józsefné adminisztrátornak.

K É R D

Alulírott a Hidvégardói Víziközmű Társulat tagja nyilatkozik a következő módjaul (a felajánlott lehetőségek közül egyet X-el megjelölve):

- a.) postai csekken havonként történő befizetés, melyhez a törlesztő részletet a számlát vezető pénzintézetnek kell megadni;
- b.) banki folyószámláról történő havonkénti utalás, melyhez a törlesztő részletet a számlát vezető pénzintézetnek kell megadni;
- c.) csoportos beszédési megbízást adok a számlát vezető pénzintézetnek, hogy havonta utalja a törlesztő részletet
- d.) a bódvaszilasi Takarékszövetkezetben személyesen befizetem az esedékes összeget.

Az „Út a munkához program” fontos eleme a közfoglalkoztatási terv, amelyet 2009. március 31-éig kellett elkészíteni a településeknek. A terv egyéves időtartamra szól, amelyben az Önkormányzatok meghatározzák azokat a munkafeladatokat, munkaköröket, amelyeket részben vagy egészben közfoglalkoztatás keretében kívánnak ellátni, valamint a feladatok ellátásához szükséges létszámot, a feladatok várható ütemezését és a megvalósításhoz szükséges költségeket is taglalva.

A tervezés alapja:

- a munkaügyi kirendeltség által az Önkormányzatok részére megküldött adatok elemzése;
- az Önkormányzat által a rendszeres szociális segélyezettekről készített adatok értékelése;
- a korábbi közcélú, közhasznú és közmunka eredményességének elemzése;
- a feladatellátáshoz szükséges szakképzettségi igény felmérése;
- a lakosság véleményének kikérése, milyen közfeladatok ellátását tartják célszerűnek és szükségesnek.

A terv tartalmazza:

- a rendelkezésre állási támogatásra jogosult személyek képzettség szerinti várható összetételét;
- a közfoglalkoztatás keretében ellátandó közfeladatok megjelölését és várható ütemezését;
- a feladatok ellátásához szükséges létszámot;
- a közfoglalkoztatás finanszírozására rendelkezésre álló forrásokat.

Célszerű külön kimutatást készíteni:

- a közfoglalkoztatásban részt vevő intézményekről, szolgáltatókról;
- az ellátandó közfeladatokról;
- a feladatok ellátásához szükséges létszámok negyedéves ütemezéséről;
- azokról a lehetőségekről amelyek a településen eddig is biztosítottak voltak.

A közfoglalkoztatási terv tervezetét a polgármester előzetes véleményezésre megküldi a munkaügyi központ kirendeltségének. Amennyiben a kirendeltség 15 napon belül nem nyilvánít véleményt, úgy kell tekinteni, hogy a tervezetben foglaltakkal egyetértenek.

Az elfogadott közfoglalkoztatási tervet kötelező megküldeni az állami foglalkoztató szervezetnek és a Magyar Államkincstárnak.

Minden településnek (minden évben) kötelező rendelkeznie jóváhagyott közfoglalkoztatási tervvel, melyet a Képviselőtestület legutóbbi ülésén fogatott el.

HÁZIORVOSI SZOLGÁLAT

(Bemutató sorok dr.Kovács Tünde háziorvostól)

Örömmel tettem eleget Polgármester Úr újságcikk írására vonatkozó felkérésének, mivel a napokban töltöttem be a 40. évemet, s az évfordulók mindig jó alkalmat teremtenek egy kis elmélyedésre, visszatekintésre.

Egész korán, már 1984-ben elköteleztem magam az egészségügyi pályával. Sátoraljaújhelyen voltam szakközépiskolás, itt ragadott meg ez a hivatás, ekkortól tudtam: "gyógyítani" szeretnék. Jeles tanulóként tanárain biztatására orvosira, a DOTE-re próbáltam bekerülni. Felvételemig Debrecenben a Klinikán tüdő és szívbetegekkel foglalkozó szubintenzív osztályra mentem dolgozni nővérként 3 műszakban. Megismertem a betegellátás másik, ápolási oldalát is. Igen hasznos, jó tapasztalat volt, a mai napig profitálok belőle. Másképp nézek az asszisztenciára, igyekszem jó kapcsolatot tartani segítőtimmel. Az elméleti tudás megszerzése, az egyetem befejezése után 1997-ben családi okok miatt visszatértem ide az észak-borsodi régióba az edelényi Koch Róbert Kórház aktív belgyógyászatára. Jó csapatba kerültem, a gyakorlati teendőket, a kommunikációt, az "orvoslást" itt gyakorolhattam, majd Szegeden 2002-ben szereztem belgyógyász szakorvos képesítést. Sajnos az átszervezésnek mi is áldozatul estünk, 2007 áprilisában megszűnt az osztályunk. A létbizonytalanság, a stressz, a túlhajszolás kezdte felőrölni az egészségemet, változásra volt szükségem, 11 év után fordultam az alapellátás felé és tavaly tavasszal licence vizsgát tettem. Hidvégardót és környékét választottam mivel a gyökereim ide kötnek, s úgy érzem az eltelt 3 hónap alapján, hogy szót értek az itteni emberekkel.

Végül néhány fontos információ a háziorvosi szolgálatról:

Működtető: Kovács és Társa Egészségügyi és Szolgáltató BT
Tel.: 48/450-009

Rendelési idő:

Hétfő: **9,00-tól 13,00-ig**

Kedd: **13,00-tól 16,00-ig**

12,00-tól - 13,00-ig Tanácsadás

Szerda: **8,00-tól 12,00-ig**

12,00-tól - 14,00-ig Körjárat

Csütörtök: **12,00-tól 16,00-ig**

Péntek: **8,00-tól 12,00-ig**

Helyettes orvos:

Dr. Major Marianna, 3765 Komjáti, Dózsa Gy. út 3.

Tel.: 48/452-066

Dr. Körhegyi János, 3763 Bódvaszilas, Kossuth L. út 7.

Tel.: 48/454-088

Központi ügyelet: 3762 Szendrő, Rákóczi út 19.

Tel.: 48/460-023

Sürgősségi mentők: 104

Szennyvíz-társulati díj fizetőjének neve: .....

Születési hely, év, hó, nap: ....., ...

Anyja neve: .....

Lakcíme: .....

(Az adatokat olvashatóan, lehetőség szerint ny...

Két fő eredete lehet annak, ha egy várandós nőnek meggyúlik a baja a kilókkal. Egyik lehetőség, ha már a fogamzás előtt többet mutatott a mérleg. A másik ok az lehet, ha a kismama a tápanyagszükségletre hivatkozva a szükségesnél többet eszik. Nem kell „kettő” helyett enni. A túlsúlyos kismama gyermeke jó eséllyel nagyobb súllyal születik.

Fokozottabban oda kell figyelni a megfelelő minőségű és mennyiségű táplálkozás és a fizikai aktivitás egyensúlyára. A várandóság alatti fogyókúra nem javasolt!

Öt hasznos tanács, hogy a várandóság örömét ne árnyékolja be a testsúly okozta feszültség:

1. Tilos koplalni!

Ne hagyjon ki étkezéseket, egyen rendszeresen kis mennyiségeket!

2. Kerülje az üres kalóriákat!

3. Nem csak a kalóriatartalom számít!

A sovány, félzsíros termékek ajánlottak, mivel a zsír a legnagyobb energiatartalmú tápanyag.

4. Igyon sok folyadékot!

Erre a legalkalmasabb a víz, szénsavmentes ásványvíz és a cukormentes gyümölcs tea és a frissen csavart gyümölcs-zöldséglevek.

5. Előzze meg a túlzott éhségérzetet!

A gyümölcsök, zöldségek, teljes kiőrlésű lisztből, gabonafélékből készült termékek a jóllakottsághoz és az emésztéshez is elengedhetetlenek.

Juhászné Ignác Gabriella védőnő

AZ ÖLELÉS GYÓGYÍTÓ EREJE

Ingyen van, mégis sokan megfélemeznek róla, pedig felbecsülhetetlen az értéke és csodákat is tehet.

Az ölelés minden életkorban fontos.

Kutatók kiszámolták, hogy naponta legalább 9 ölelésre van szükségünk az egészséges lelki működéshez, vagyis érezzük: szeretnek! Nemcsak a léleknek esik jól, hanem a szívbetegségeket is segít megelőzni: csökkenti a vérnyomást és a pulzust. Ez az egyik leghatásosabb feszültségoldó eszköz, csökkenti a vérben található káros stresszhormonok szintjét. Ezek mellett az is bebizonyított, hogy elűzi a szorongást. Pszichológusok szerint azok a gyermekek, akiket sérüléskor szeretettel vesznek körül bátrabb felnőttekké válnak, mint azok akiktől elvárják, hogy egyedül oldják meg a problémáikat.

TÁJÉKOZTATÁS

a „História-Völgy” turisztikai programjáról

Az érintett térség

Aggtelek-Edelény turisztikai desztinációs térség hat statisztikai-tervezési kistérséghez kapcsolódik. Teljes egészében az edelényi kistérséget foglalja magába és ez a kistérség az egész terület 44%-át, a lakosok 31%-át koncentrálna. A nagyobb népességszámú településekkel rendelkező kazincbarcikai és miskolci kistérségben lakik az egész desztinációs terület népességének 22-22%-a, míg a települések 12%-át adó encsi kistérségben csak a lakosok 2,8%-a koncentrálódik. A szikszói kistérséghez tartozó falvak minden tekintetben a desztinációs terület 11-13%-át fedik le.

A partnerek

A program megvalósítására első körben a Csereháti Településszövetség összefogásával hat települési önkormányzat (Boldva, Borsodszirák, Szendrölád, Szendrő, Komjáti és **Hidvégdó**), valamint egy vállalkozó (Színpetri) szövetkezett és adott be pályázatot az ÉMOP turisztikai attrakciók fejlesztését támogató pályázatára. Ezt a partnerségi kört bővítik a bemutatóhelyeket az ÚMVP „vidéki örökség megőrzése” intézkedése keretében kialakító további hét önkormányzat, a mindkét pályázatban szakmai segítő Aggteleki Nemzeti Park és Műemlékek Állami Gondnoksága, valamint a közreműködő civil szereplők. Összesen mintegy 30 partner munkálkodik a közös célok elérésén.

A program indokoltsága

Az Aggtelek-Edelény turisztikai desztinációs térség minden turisztikai vonzereje ellenére az ország legelmaradottabb területei közé tartozik. A hátrányos helyzet a munkanélküliség kirívóan magas arányában, a népesség előregedésében, az alacsony iskolai végzettségben, a képzett fiatalok

elvándorlásában, a roma népesség 22%-os átlagos, ezen belül egyes településeken 50%-ot meghaladó arányában nyilvánul meg.

A térség - az ország szerves részeként - végigélte, megszenvedte a magyar történelem viharait. Minden korszak itt hagyta lenyomatát és ezek a lenyomatok a térség modernizációban való mérsékelt részvétele következtében – ha rejtve is, de - a mai napig megmaradtak. A megőrzött természeti értékekhez hasonlóan a kulturális örökség elemei is alkalmasak arra, hogy a helyiek és a más térségek lakói számára is ablakot nyissanak a múltba. A térség kiemelkedő kulturális vonzerői közé tartoznak a földvárak, várak, impozáns kolostorok romjai. A boldvai bencés monostor, Szalonna, Tornaszentandrás és Rakacaszend templomai a magyar románkori építészet legjelentősebb alkotásai közé tartoznak. A korabeli gazdaság lehetővé tette számos vidéki kúria, kastély építését. Magyarország legnagyobb kastélyai közé tartozik az edelényi Coburg-L'Hullier kastély barokk épületegyüttese. Fellelhetők a céhes mesterségek, a hagyományos kisparaszti és uradalmi gazdálkodás emlékei, rekonstruálhatók az elmúlt századok mindennapi életéhez tartozó intézmények, létesítmények, a korabeli öltözetek, a jellemző ételek.

A földrajzi fekvés, a Felvidék és az Alföld közötti összeköttetést biztosító közlekedési útvonalak jelentősége az országhatárokon való szabad átjárással ismét felértékelődik.

A terület tehát kulturális vonzerőkben gazdag. A desztinációs terület 117 településén 20 nemzetközi és 41 országos vonzerő található. Csak 11 olyan település van, ahonnan semmilyen természeti, vagy kulturális vonzerő nem került be a leltárba, de ezeken is létezik valamilyen, a turistáknak bemutatható elem.

Az egész desztinációs terület vonzerőkészletének 57%-a a Bódva-völgy és közvetlen térsége, a História-völgy tervezett magterületére koncentrálódik. Ez a szűkebb terület foglalja magába a térség nemzetközi és országos vonzerőinek 95%-át.

Mindezzel együtt is ezek a vonzerők inkább csak a jövőre vonatkoztatva hordoznak lehetőséget magukban, kiforrott turisztikai terméket még nem alkotnak. A kulturális turisztikai kínálat potenciális elemei is egyelőre egymástól elszigetelve léteznek. A nagyobb településeken is csak éppen hogy elindult a kulturális vonzerők feltárása, az értékek számba vétele, helyenként bemutatása. Szervezett, kiszámítható nyitva tartással és belépőjeggyel rendelkező bemutatóhelyek kezdeményei az egész desztinációs területen 34 helyen, ebből a Bódva-völgy közelségében 20 helyen alakultak ki. Ezek nem elégítik ki a célcsoport felfedező és kalandvágyát, nem nyújtanak semmilyen élményt. Mindemellett semmilyen módon sem kapcsolódnak egymáshoz, hirdetésük is elégtelen. Igazán fontos értékek pedig a turisták előtt rejtve maradnak, bemutatásuk nem megoldott.

Az elmúlt években jelentősnek mondható, 1990 óta a térség szálláshelyeinek számát megtízszerező turisztikai fejlesztések a programokra kevésbé koncentráltak. A legnagyobb szenciációt képviselő Aggtelek-Jósvafői Barlang, az edelényi Borsodi Földvár és Tájház, valamint a hangácsi

egyháztörténeti gyűjtemény színvonalas kialakítása mellett a bemutatóhelyek választéka nem bővült. A hagyományos gazdálkodás bemutatóhelyei turisztikai programokba beépíthető változatban nem léteznek. A Csereháti Kézműves Program keretében létrehozott kézműves házak nyitva tartása nem állandó. Túraútvonalak alig, és pihenőhelyek nincsenek kialakítva. Nincsenek tanösvények, az értékeket bemutató táblák. Mára egyértelműen bizonyosodott, hogy a bemutatóhelyek működtetése és a rendezvények szervezése vállalkozói alapon nem működik, a civil és a közszférának van szerepe ezek biztosításában. Csakúgy, mint a turisztikai marketing szervezésében. 2-3 turisztikai kiadvány van forgalomban és három helyen (Jósvafő, Perkupa, Edelény) működik turisztikai információs iroda.

Ez a „nulla állapot” kedvez a rendszerszemléletű megközelítés kibontakoztatásának és a kínálatfejlesztésben a regionális turisztikai fejlesztési stratégiában megfogalmazott kulturális turisztikai prioritáshoz való csatlakozásnak és a legújabb turisztikai szakmai irányzatok érvényesítésének. Így mindenképp kívánatos a kínálat tematizálása, egy-egy kultúrtörténeti korszakhoz kapcsolódó központi téma komplett, a turizmus minden szegmensére kiterjedő kibontása és a völgy kínálatának egységes, a kulturális sokszínűséget és gazdagságot, a történelmi hangulat, az „időutazás” megélhetőségét, a máshol nem tapasztalható élmény lehetőségének hangsúlyozása.

(Folytatás a 10. oldalon)

(Folytatás a 10. oldalról)

A program koncepciója

A természeti és történelmi emlékekben gazdag Bódva folyó és mellékvölgyei történelmi örökségét egy komplex turisztikai attrakcióként értelmező programban a főpályázó mellett támogatásban részesülő partnerek által érintett hét és a tematikus úthoz tartozó további 22 települést, mint a História-völgy magterületét fogjuk össze annak érdekében, hogy egy-egy történelmi korhoz kötve, a helyi örökséget és egy-egy helyi terméket a fókuszba állítva megteremtjük a térségbe látogatók számára az adott korba való bepillantás, az „időutazás” élmények megéléséhez a feltételeket. A kívánt hatást a korhű épületek, minden esetben interaktív elemekkel rendelkező kiállítások, az aktív bekapcsolódásra lehetőséget adó programok, rendezvények, a korabeli viseletek, a gasztronómiai specialitások és a megvásárolható ajándéktárgyak egysége biztosítja.

A koncepció szerint a História-völgy az egész Aggtelek-Edelény turisztikai desztinációs térség kulturális turisztikai kínálatának összefogására kiterjeszhető. Sőt a kapcsolódó határon túli részek is bekapcsolhatók.

A program tevékenységei

A program megvalósítása során elvégzendő feladatok és a hozzájuk kapcsolódó közvetlen várható eredmények:

1. Bemutatóhelyek épületének építése, ill. felújítása, rendezvényterek kialakítása

- 7+7=14 korszerű turisztikai szolgáltatások nyújtására alkalmas, műemléki, vagy műemléki környezetben fekvő épület,
- 2. Kiállítások összeállítása, interaktív elemek kialakítása
  - 15 történelmi – kulturális témájú kiállítás
- 3. Turista fogadópontok, tájékoztató és pihenőhelyek kialakítása
  - 3 turisztikai fogadó és pihenő hely
- 4. Zsákpontokat összekötő gyalogos túraútvonalak kialakítása
  - 5db 3-8 km-es történelmi tanösvény az autóval nem járható végpontok között
- 5. Tájékoztatói rendszer kialakítása
  - Útjelző táblák, cégtáblák, tájékoztató táblák
  - Interaktív tájékoztató pontok, honlap, 4 fajta kiadvány
- 6. A bemutató helyeket és fogadópontokat működtető munkaerő és a kapcsolódó szolgáltatók felkészítése
  - 30 fő, kiállítások üzemeltetésére kiképzett munkatárs
  - 14 db tematikus kulturális turisztikai kínálat kialakítására alkalmas település és a komplex kínálat formálását lehetővé tevő partnerségi körök,
- 7. Térségi turisztikai desztinációs menedzsment létrehozása
- 8. Képzés és közösségi vállalkozás keretében foglalkoztatás
  - Gyógy- és fűszernövény termesztő, hímző, ékszerkészítő, édességkészítő, papírméző, kosztümvarró, szakács, túravezető.

A program eredményei és várható hatásai

Új szolgáltatásként a kialakított bemutatóhelyek kiállításainak vezetővel (személyes vagy írott, ill. hangfelvételes kalauzzal)

való megtekintése, műhelymunkákban való részvétel és helyben előállított mintadarabok, emléktárgyak vásárlására való lehetőség biztosítása jelenik meg.

Becsléseink szerint a 7 új bemutatóhelyre évente 20 ezer látogató látogathat el, ami megfelelő díjszabás mellett a rendszer fenntarthatóságához is elegendő, a partnerektől lényeges folyamatos investíciót nem igényel. Közvetlenül 7 új munkahelyet teremtünk, melyből 5 a nő, 1 pedig a roma esélyegyenlőségi célcsoportból kerül betöltésre.

A program megvalósításával a térség turizmusból származó jövedelmeit kívánjuk érzékelhető mennyiségben növelni. Részben közvetlenül az előállított szolgáltatások díjbevételeként, de sokkal inkább a kapcsolódó turisztikai szolgáltatások forgalmának növeléséhez való hozzájárulásunkkal. A turizmus működtetésébe bevont családok számának és fajlagos jövedelmének növelésével közvetlenül, közvetve pedig a helyi piac bővüléséhez kapcsolódó újabb szolgáltatásokon keresztül járulunk hozzá a térségben élők megélhetésének javulásához.

A gazdasági célokon túl a megvalósítás folyamatában, majd a megnövelt turisztikai vonzerők bázisán elinduló új tevékenységek alkalmat nyújtanak a térségi humán erőforrások, elsősorban a kreativitás és a környezettudatos, a helyi értékeket fel- és elismerő gondolkodás széles körű fejlesztésére, amivel további, a térség új fejlődési pályára

állításához szükséges gazdasági és társadalmi tevékenységek indukálhatók.

A program költségei és forrásai

A program első szakaszának összköltségvetése 568,2 millió Ft, amiből elismerhető költségeknek minősül 560,7 millió Ft. Átlagosan 85,3634 %-os támogatási intenzitás mellett az ÉMOP-ból remélt támogatás 481,9 millió Ft.

Az ÚMVP-ből a további 7 helyszín kialakításához kb. 250 millió Ft-ra számítunk.

A turisztikai desztinációs menedzsment kialakításához szintén az ÉMOP-hoz lehet pályázni.

A foglalkoztatási rész megvalósítása TÁMOP forrásból. A leghátrányosabb helyzetű térségek fejlesztési programján belül lehetséges.

A sajtóterőt a partnerek készpénz hozzájárulása, valamint a UNDP-SZMM Cserehat Programja által megítélt 12 millió Ft biztosítja.

A terv megvalósulásához szükséges további projektek

A teljes koncepció csakis a helyi vállalkozások, lakosok aktív közreműködésével tud megvalósulni. A fentebb vázolt fejlesztések mellett a bemutatott helyszíneken vállalkozói projektek indítására van szükség az alábbi területeken:

1. A történelmi idöket idéző vendéglátóhelyek (étterem, cukrászda, kocsmá) kialakítása
2. A történelmi idöket idéző szálláshelyek (panzió, falusi szálláshely) kialakítása
3. A történelmi idöket idéző kereskedelmi üzletbelső (vegyesbolt, patika, pékség ... kialakítása
4. Közlekedési szolgáltatások (mikrobusz, lovas hintó, kerékpárkölcsonzó) biztosítása.

A vállalkozói projektekhez pályázati úton szintén támogatás nyerhető. A pályázatok elkészítéséhez a História-völgy program menedzsmentje segítséget nyújt.

CIGÁNYKÉRDÉS:

TÉVHITEK ÉS TÉNYEK

Javaslat egyfajta „etnikai béketerv”-re

Országszerte pattanásig feszült a helyzet a többségi lakosság és a cigány kisebbség között. A többség bűnözőnek kiáltja ki a kisebbséget, akik – a többség meggyőződése szerint – nem akarnak dolgozni, segélyeik pedig romba döntik a gazdaságot. A kisebbség viszont a foglalkoztatási és gazdasági lehetőségekből történő teljes kiszorítását, emberhez méltatlan nyomorát sérelmezi. Mélyül a távolság, növekszik a félelem. Ez egy sokat hangoztatott általánosító vélemény, mely természetesen nem lehet igaz minden települési helyzetképre.

Aki már 62 éve lakja a földi siralomvölgyet, s közben tudatosan törekedett arra, hogy szemét látásra, fülét hallásra, eszét a világ körülötte forr(ong)ó bús tengere jelenségeinek helyes érzékelésére és értékelésére használja, remélheti, élemedett kora ellenére is lehet épeszű és korrekt – többek között a magyar – cigány együttélés közelmúltjának, jelenének és jövőjének megítélésében.

Évtizedek óta egy olyan faluban élek, amelyben példás a most kb. 75% (magyar) és a 25% (magyar cigány) együttélése, ahol nem biztosít előjogokat a Béres, Csurilla,

Kalász, Kerekes, Matusz ... név birtoklása, mint ahogyan nem arcpirító és gyalázatos szitokaradatokban hangzik el a Berki, Csemer, Horváth, Góré ... családnév sem.

Hidvérgárdóban

(1) már a negyvenes évektől együtt szöttek a selymet a fonóba különböző falurészekhez tartozó leányaink és asszonyaink, közös brigádokban vívták a széncsatát munkaképes legényeink, szövetkezetekben és állami gazdaságokban fáradoztak a mezőgazdasági nagyüzem építésén azok, akik – a szülőföld szeretetétől vezérelve, az ősök által teremtett értékek továbbhagyományozását vállalva, gazdagodást remélve a jövőtől - maradtak, nem gyarapítva az 1-10. emelet kockalakásaiban feszengő proletárok hadát;

(2) az államosítás kezdetétől nem hagymázos, életidegen törvényi kényszerítéssel, hanem józan belátás alapján, a cigány és magyar gyermekek együttnevelésével és oktatásával is sikeresen működött a helyi iskola;

(3) „hangyaöiseink” és azzá nemesedett munka- és lakótársaik kalákában építették sáttortetős házaikat, amelyek elé-mögé napjainkra Északkelet-Magyarország egyik legszebb községe „kanyarodott ki”.

A sikertörténet legfontosabb történései és főhősei a következők voltak:

MUNKA – az 1940-es évektől dolgoztak eleink Ormosbánya tárnáiban. A +Hornyák János, Tóth Szabó József és +Viszlai László által vezetett, helyiekből verbuválódott brigádokat országosan ismertté tették kiváló termelési eredményeik.

TANULÁS – +Merényi Dániel 1948-ban iskolaköpenyre cserélte a palástot, katedrára a szószéket, s néhány év alatt elérte, hogy az általa vezetett állami iskolát a cigánygyermekek is beleegyező-megadó szorgalommal látogatták.

EGYÜTT LAK(HAT)ÁS - +Abádi András jegyző el tudta fogadtatni a kevésszámú helyi „berzenkedővel”, hogy a frissen államosított belterületen házhelyet és építési engedélyt kapjanak az addig a Bódva folyó árterületén putrikban vegetáló családok.

KÖZÖSSÉGI ÉLET – +Mester Károly római katolikus plébános rendszeres hitéletre, +Varga Lajos tanító „színjátzó magamutogatásra”, +Horváth József folyamatos sporttevékenységre (labdarúgás) bírta rá felmenőinket.

Ilyen egyszerű?

Mit tartalmazzon hát a kisebbségi ombudsman által fontosnak tartott „etnikai béketerv”?

Írja le az európai mértékkel is emberséges és korszerűnek vélelmezhető, mégis magyar közösség ismérveit! Fogalmazzon meg, miképpen kell feladathoz és lehetőséghez juttatni, élre emelni és ott tartani azokat, akik addigi életútjukkal, vonzó és követésre ingerlő személyiségükkel már bizonyítottak, a megváltozott körülményekre alkalmazható, újszerű megnyilvánulásaikkal folyamatosan kiérdemelik a közösség elismerését, az úttörő-vezető szerepet! Szóljon azokról az elvárásokról és normákról, amelyek ismerői és betartói számíthatnak a társadalmi elismerésre, a szociális háló biztonságára! Nevesítse azokat az értékeket, amelyek előállítóit javadalmazza a közösség! A fejlődés, az újrakezdés, a változás lehetőségét folyamatosan felkínálva fogalmazzon meg és érvényesítsen büntetéseket a henyék, a konok

alulteljesítők, az együttélésre alkalmatlanok, a megátalkodott „markecolók” ellehetetlenítésére, társadalmi elkülönítésére!

Itt a vége, s ha nem hiszed az olvasottakat, a tapasztalatszerzés szándékával fuss el Hidvégardóba!

Tóth Pál

ÁLMATLANSÁG

Elaludni olyan könnyű, és mégis milyen nehéz lehet, ha álmatlanságban szenvedünk. Az alvás szerepe életünkben a mai napig nem tisztázott teljesen. Az agy pihenéséhez szükséges, de hogy az alvás állapotát mi váltja ki, erről több feltételezés létezik. Lehet, hogy az agy oxigénellátása csökken, elképzelhető, hogy bizonyos kémiai anyagok felszabadulása altató hatású, de egyes feltételezések szerint egyszerű ingerválaszról van szó.

A felnőttek 15-25%-a rendszeresen tapasztal alvász problémákat. Vannak olyanok, akik elaludni sem tudnak, míg mások felébrednek az éjszaka közepén, és utána ébren maradnak. Fontos tudni, hogy nem mindannyiunknak van szüksége 8 óra alvásra, van aki 5-6 óra alatt is tökéletesen kipihen magát. Ha pihenten ébredünk, eleget aludtunk.

Tippek elalvás előtt:

- Relaxálás. A jóga légzés és a fekvő ellazulás segíti az elalvást.
- Meleg fürdő, aromaterápia. Levendula, narancsvirág kivonatot csepegtessünk a vízbe.
- Gyapjú ágynemű.
- Talpmasszázs.
- A lefekvés legyen szertartás, végezzük el a lépéseket minden este.

Mit kerüljünk?

- Koffeintartalmú italokat, gyógyszereket, nikotint. Sok vény nélkül kapható gyógyszer tartalmaz koffeint.
- Esti testedzést, mert felpörgeti a szervezetet.
- Nappali alvást, bármilyen csábító is.
- Sok alkoholt lefekvés előtt. Igaz, hogy álmosít, de az alvás ritmusát megzavarja.
- Ne használjuk a hálószobát munkára, legyen az alvásnak szentelt hely.

FŰTÉSKORSZERŰSÍTÉSI PÁLYÁZATOK

A lakásokból elillanó energiáért is drágán fizetünk. Hozzávetőlegesen évente 10 milliárd forintra rúg az az összeg, amit feleslegesen költünk fűtésre, mert a hó a rosszul szigetelt falakon, nyílászárókon, tetőkön észrevétlenül távozik. Jelenleg több fűtést korszerűsítést támogató program is elérhető a lakosság számára, Új Magyarország Lakásfelújítási Program néven. A program keretében már nemcsak a panelházak, hanem a családi és társasházak felújítására is lehetőség nyílik. Nemzeti Energiatakarékosági Program

A program keretében lehetőség van az 1994 előtt épült hagyományos szerkezetű családi házak és a többlakásos épületek, iparosított épületek egyedi lakásainak energiatakarékos felújítására. Az elvégezhető felújítások a következők: épületek utólagos hőszigetelése, nyílászárók szigetelése vagy cseréje, fűtési és melegvíz-rendszerek korszerűsítése. A pályázat részleteiről az Energia Központ

Kht. honlapja nyújt tájékoztatást: 06-1-802-4350, www.energiakozpont.hu.

A fenti programok mellett rendszeresen jelennek meg hőszigetelést támogató állami pályázatok, illetve a megújuló energiaforrás használatát ösztönző kiírások. Ebben az évben is kiírásra kerülnek az energiatakarékosági pályázatok, várhatóan már egységes rendszerben.

Közlekedési és Energiaügyi Minisztérium: 06-1-475-3434, www.khem.gov.hu.

SZJA – 1% FELAJÁNLÁSA

Tisztelt adózó Polgárok!

2009. május 20-ig van lehetőségük a magánszemélyeknek a 2008. évi személyi jövedelemadó bevallásuk elkészítésére. Ha az Ön adóbevallását az APEH vagy vállalata, cége készíti, de akár ha önadózó, a törvény szerint lehetősége van úgynevezett

„RENDELKEZŐ NYILATKOZAT”

kitöltésére és leadására.

Ezen nyilatkozáttal dönthet a 2008. évi adójának 1 %-áról.

Hidvégardóért Közalapítvány Kuratóriuma

azzal a kéréssel fordul Önhöz, hogy ezen lehetőséget használja ki, és az adója 1 %-át ajánlja a községi kulturális és közművelődési, szórakoztatási program támogatására.

Vállaljuk, hogy az Ön (Önök) által felajánlott összeget a fent leírtakra használjuk fel. Ezzel a lehetőséggel élve Ön közvetlenül segíti községünk lakosságát.

ADÓSZÁMUNK: 18427235 – 1 – 05

Kérjük a „Rendelkező nyilatkozatra” ezen adószámunkat feltüntetni szíveskedjen. Együttal fölajánljuk segítségünket az adóbevallás elkészítéséhez a rendelkező nyilatkozat kitöltésével együtt.

Köszönjük, hogy az Közalapítványt támogatja!

SÚLYKORI -es ÚTON

A 2007. decemberi határnyitás következményeként a megyében több olyan útvonalon jelentős átmenő kamionforgalom jelent meg, melynek lebonyolítására az adott út teherbírása nem felel meg. Ez okozta a 27-es számú főközlekedési út minőségromlásának felgyorsulását is, illetve az út környezetében élők zaj- és környezeti terhelésének növekedését.

Joggal vetődött fel az igény, hogy a főút tavaly felújított szakaszát megóvják a túlterheléstől, illetve deformálódott, leromlott állapotú szakaszain a további állagromlást lelassítsák a helyi közlekedés fenntarthatósága érdekében. Ezért a Magyar Közút Nonprofit Zrt. – az érdekeltekkel egyeztetve – 20 tonnás ösztömögű súlykorlátozást vezetett be a 27-es főút Tornanádaska és országhatár közötti szakaszán.

A teherforgalmi szabályozás célja a főúton átmenő forgalomban, a főút teljes hosszát igénybevevő tranzit forgalom korlátozása oly módon, hogy a kistérség szállítási igényei a legkisebb mértékben sérüljenek. A határmenti

forgalom biztosítása érdekében a közút kezelője a tilalmazott szakaszra felmentést ad a térségben működő vállalkozások kérelmére az Edelényig terjedő, illetve onnan induló célszállítások esetében. A korlátozásra a 26-27. sz. főutak csomópontjától egészen a szlovákiai határig előjelző táblák hívják fel a figyelmet.

KÖZLEMÉNY

Az Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ PÁLYÁZATOT HIRDET

az álláskereső vállalkozóvá válását elősegítő vissza nem térítendő támogatások igénybevétele.

A pályázatokat folyamatosan, de legkésőbb 2009.10.30-ig lehet benyújtani – a pályázati dokumentációkban leírt feltételekkel – a regisztrálás helye szerint illetékes kirendeltségre.

A támogatások részletes feltételeit, a pályázatok elkészítésének és benyújtásának módját a pályázati dokumentációk tartalmazzák, amelyek ügyfélfogadási időben térítésmentesen vehetők át a munkaügyi központ illetékes kirendeltségein, ahol további információ is kérhető, valamint letölthető az Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ honlapjáról (<http://emrmk.afsz.hu> oldalon a Pályázatok menüpontból).

Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ

„Befejeződött a hidvégardói polgármesteri hivatal akadálymentesítése, amelyet az Új Magyarország Fejlesztési Terv Észak-Magyarországi Operatív Programjának keretében hajtottak végre.

A fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés a mozgáskorlátozottak, a gyengénlátók, továbbá a hallássérültek érdekét, esélyegyenlőségét egyaránt szolgálja.

A beruházási költség **10,5 millió forint** volt. Ebből a támogatás mértéke 10,0 millió.”

RENDKÍVÜLI AKTIVITÁS

A BORSOD-TORNA-GÖMÖR HELYI KÖZÖSSÉG TERÜLETÉN

Alig egy hónapja kerültek benyújtásra az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. tengelyének vidékfejlesztési támogatási kérelmei, mely sokakat megmozgatott.

Köszönhetően a Borsod-Torna-Gömör Egyesület hatékony kommunikációs munkájának, a térségből január 12-i határidővel 112 pályázat érkezett, mellyel az egyik legaktívabb LEADER közösség lettünk az Észak-Magyarországi régióban. A meghirdetett lehetőségre önkormányzatok, mikrovállalkozások, egyházközségek, magánszemélyek és civil szervezetek egyaránt felfigyeltek.

A terület aktivitása mutatja, hogy hasonló támogató programokra igencsak szükség van Magyarországon. A beadott pályázatok a vidékfejlesztés, mind a négy jogcímére igényt tartanak.

A mikrovállalkozások új gépekre, telephely korszerűsítésre, továbbá üzemek létrehozására, fejlesztésére nyújtottak be támogatási igényeket. A legaktívabb csoport az önkormányzatok, főként falufejlesztésre fordítanak a támogatásokat. Ezen belül a fiatalokat célzó játszóterektől kezdve a közösségi élet ösztönzését szolgáló közösségi parkok, terek is a felújítás célpontjai. Az egyházközségek főként a templomokra, illetve azok környezetére, jobb megközelítésére helyezték a hangsúlyt pályázatukban, míg további magánszemélyek, egyesületek és turisztikai vállalkozások a meglévő szálláshelyek kapacitásbővítését, szolgáltatásfejlesztését és új minőségi 4 napraforgós falusi magán szálláshely kialakítását célozták meg.

A hidvégardói Római Katolikus Egyház „Római Katolikus templom felújítása” címmel nyújtott be pályázatot, mely főként a külső homlokzatot és a nyílászárókat érinti.

A pályázatok értékelése folyamatosan zajlik, így még kérdéses, kik és milyen értékben nyernek terveikhez, ötleteikhez támogatást. Az összesítések szerint három kategóriában nincs elegendő forrás ahhoz, hogy mindenki támogatást nyerjen, míg a mikrovállalkozások fejlesztésére igényelt támogatás egyharmada még rendelkezésre áll a következő támogatási időszakban.

A nyertesek az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból fognak részesülni.

*„Valódi esély a szülőhelyen való megélhetéshez, a helyi adottságok jobb kihasználásával!”
(Helyi Vidékfejlesztési Stratégia)*

A STESSZRÓL

Manapság már betegségként emlegetjük, de a stressz valójában a szervezet normális válasza különleges, nem várt eseményekre. Stresszhormonok nélkül nem tudnánk gondolatainkat tetté alakítani, legyen szó akár sportról, szerelemről, vagy egy művészi előadásról. Régen létfenntartó szerepe volt, amikor vadat üztünk, menekültünk vagy ellenséggel tusáztunk. Ma már egy egyszerű forgalmi dugó, befizetetlen számla vagy problémás munkahely is kiváltja.

Hogyan válhat a természetes reakció kórossá?

A stressz eredeti feladata az volt, hogy harcképpé tegye a szervezetet. Manapság egyre több ember küzd az

idegrendszerét nem kímélő feszültséggel. Ha nem tudjuk levezetni a többletenergiát, a jótékony stresszhatás visszajára fordul. Mindennapi példával élve ilyenkor szervezetünk egy olyan autóra hasonlít, ahol a féket és a gázpedált egyszerre nyomják. Sokan válnak stresszfüggővé, akkor is keresik a problémás helyzeteket, amikor testük pihenésre szorulna. Ilyenkor extrém sportokhoz, drogokhoz nyúlnak, vagy erőszakosak környezetükkel.

Hogyan reagál testünk a stresszre?

A stresszreakció bonyolult hormonhatás eredménye. Központja a hipotalamusz, az agyban lévő reflexközpont, mely mozgósítja a szimpatikus idegrendszert. A válasz: gyors szívverés, magasabb vérnyomás, nátrium halmozódik fel, szapora légzés, fokozódó oxigénfelvétel, verejtékezés, nem megfelelő emésztés, a gyomor vérellátása csökken, a savtermelés nő, izmok bővebb vérellátása, izomfeszültség, a májban tárolt cukor vércukorra alakul.

Személyiség, életmód és stressz

Az, hogy az élet eseményeit stresszként, vagy normális helyzetként éljük meg, egyéniségünk és körülményeinek függvénye. Vannak azonban klasszikus stresszhelyzetek, ilyen a gyász, a válás, a munkahely változtatás vagy az érzelmi boldogtalanság és az anyagi gondok. Mindennapi kedvenceink, a kávé és a cigaretta szintén fokozzák a stresszhormon termelődését. A stressz kezelésében rendkívül fontos, hogy a felfokozott szervezet lelassuljon, visszatérjen szokásos ritmusába. Így a stressz energiát ad, teljesítményre sarkall. Ha a stresszes helyzetek halmozóknak, és az állapot szinte állandóvá válik, kóros tünetek jelennek meg.

Melyek a kóros stresszes állapot tünetei?

Az első jelek idegesség, nyugtalanság, álmatlanság formájában jelentkeznek leggyakrabban. Ezután, bár a laboratóriumi leletek még negatívak, emésztési, szexuális zavarok, migrén, pánik vagy szorongás alakulhat ki. Sokszor sem a beteg, sem az orvos nem gondol a háttérben meghúzódó stresszre. A következő szakaszban a szervezet lelki eredetű, ún. pszichoszomatikus betegségeket produkál. Az immunrendszert gyengíti az állandó stresszes állapot, melynek gyomorfekély, allergia, cukorbetegség, magas vérnyomás, hajhullás, asztma, menstruációs probléma, impotencia a következménye, többségük gyógyszerrel nem is kezelhető, csupán szinten tartható. Fontos, hogy a stressz kezelése a korai szakaszban elkezdődjön.

Ha túlfeszítettük a húrt... Csak azokkal a dolgokkal foglalkozunk, ahol tehetünk is valamit, a feszültséget oldjuk megfelelő kommunikációval, mindenki hoz rossz döntéseket, ne rágódjunk a kudarcokon, pihenünk, aludjunk. A relaxáció és a testmozgás is segít, este nyolc után zárjuk ki a napi gondokat életünkből, az étkezés, munka, pihenés idejét tartjuk be. Élünk meghatározott napirend szerint, gondolkozunk pozitívan, ne engedjük az indulatokat elhatalmasodni.

HÍREK A HELYI SPORTÉLETBŐL

A jó idő beköszöntével nálunk is megkezdődött a tavaszi bajnoki szezon a megyei III. osztály Kazincbarcikai alcsoportjában. Szezonkezdet előtt sikerült 3 barátságos

mérkőzést játszunk, melyeken 1 esetben vereséget szenvedtünk, 2 esetben pedig győztesen hagytuk el a játéktérrel. A bajnokságban eddig 2 mérkőzésre került sor. Ezekben az utánpótlás csapatunk 1 vereséget és 1 győzelmet könyvelhetett el. Nem mellékesen azt a csapatot vertük meg idegenben, akinek eddig összesen 1 veresége volt. A felnőtt csapat magabiztos és eredményes játékkal, 2 győzelemmel és 11:2-es gólkülönbséggel vette az akadályokat. Túl vagyunk a Magyar Kupa 2. fordulóján is. Ősi riválisunk, Bódvaszilas volt a vendégünk 2009. 04. 08.-án szerdán. 1:1-es döntetlen lett a végeredmény, mely a versenykiírás alapján az alacsonyabb osztályban játszó Hidvégardó továbbjutását jelentette. Várjuk a következő ellenfelet.

A téli átigazolási időszakban 2 játékosunk elment, de sikerültek az igazolásaink és így reménykedve várjuk a jó folytatást.

Mint az utóbbi időben minden újságcikkben és beszámolóban megemlítettem a csapat nehéz anyagi helyzetét, most sem teszek kivételt. Mint köztudott fő támogatónk **Hidvégardó Község Önkormányzata**, amelynek nagyon behatóltak a lehetőségei. Ezen kívül **pályázatokon** nyertünk még 3 alkalommal kisebb-nagyobb összegeket. Szerencsére akadnak **magánszemélyek** is, akik támogatják fiatal és jobb sorsra érdemes csapatainkat. Ezúton is köszönet érte. Ezek a támogatások sajnos csak annyira elegendőek, hogy ha nehézségek árán is, de fenn tudjuk tartani az egyesületet. Most is úgy gondolom, hogy jóval több támogatónk is lehetne, ha mások **akik meglehetnének, mert van módjuk rá-** szívükön viselnék a **fiatalok** és nem utolsó sorban a **sportszerető közönség** ezen irányú szórakozásának lehetőségét!

Mindenkinek, aki jövedelemmel rendelkezik, **lehetősége van az adója 1 %-ának felajánlására** egyháznak történő felajánlásán kívül civil szervezet részére is. Az ehhez szükséges rendelkező nyilatkozatot megtalálják az Önkormányzatnál. Kérem azokat, akik élni kívánnak ezzel a lehetőséggel, azt tegyék meg! Hozzájárulásukat előre is köszönve kívánok mindenkinek Kellemes Húsvéti ünnepeket, a lányoknak sok locsolkodót, a fiúknak sok hímes tojást, a tojások mellé pedig egy csepp alkoholt sem!!!

Boros László SE elnök

LABDARÚGÓ BAJNOKSÁG megyei III. osztály Kazincbarcikai Alsövetség 2009. tavaszi eredményei

FELNŐTT	IFI
---------	-----

HIDVÉGARDÓI KRÓNIKA

	Időpont (2009. év)	Mérkőzés	Helyszín	Eredmény	Pont	Eredmény	Pont
1.	március 28. szombat	Hidvégarzó - Perkupa	itthon	5 : 1	3	1 : 2	0
2.	április 4. szombat	Tardona - Hidvégarzó	idegen	1 : 6	3	0 : 1	3
3.	április 11. szombat	Hidvégarzó - Nagybarca	itthon				
4.	április 19. vasárnap	Szendrőlád - Hidvégarzó	Idegen				
5.	április 25. szombat	Hidvégarzó - Center	Itthon				
6.	május 2. szombat	Hidvégarzó - Rudabánya	Itthon				
7.	május 9. szombat	Meszes - Hidvégarzó	Idegen				
8.	május 16. szombat	Hidvégarzó - Bánhorváti	Itthon				
9.	május 24. vasárnap	Nekézseny - Hidvégarzó	Idegen				
10.	május 30. szombat	Hidvégarzó - Hangony	Itthon				
11.	június 6. szombat	Hódoscsépány - Hidvégarzó	idegen				

A bajnokság állása az utolsó forduló után

Felnőttek: 1. Center (33 pont)   2. Nekézseny (31 pont)   3. Meszes (25 pont)   **4. Hidvégarzó (24 pont)**
Ijúságiak: 1. Center (30 pont)   2. Nekézseny (28 pont)   3. Nagybarca (28 pont)   4. Tardona (24 pont) .....
9. Hidvégarzó (9 pont)

Hidvégarzó Krónika

Időszakos közéleti újság. Felelős kiadó: Hidvégarzó Polgármesteri Hivatala. e-mail: telenet@t-online.hu
Megjelenik Hidvégarzó községben az Önkormányzat támogatásával (3768 Hidvégarzó, Tornai út 106. Tel./fax: 06-48/450-001)
Főszerkesztő: Kovács Lászlóné. A szerkesztésben közreműködött: Derján Józsefné, Matusz Tamás és Viszóczy László.
A nyomtatást készítette: a TELEHÁZ Hidvégarzó, Tornai út 54. Készült 400 példányban.